

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

1. Nazwa

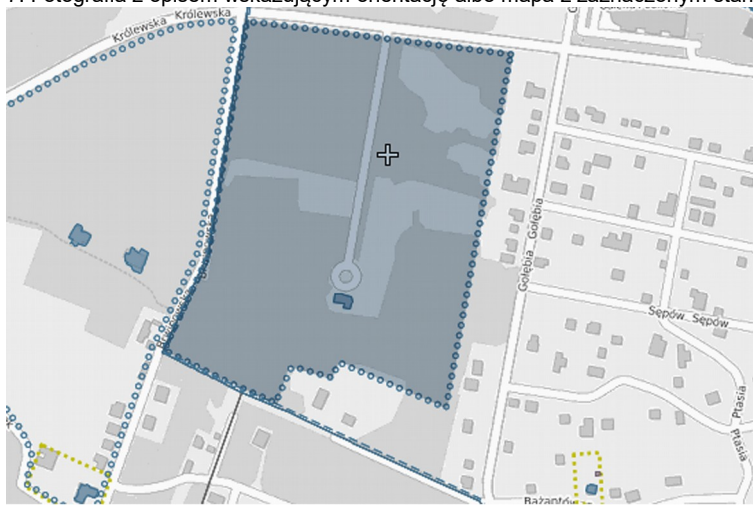
**PARK KRAJOBRAZOWY PRZY WILLI J.
IWASZKIEWICZA**

2. Czas powstania

pocz. XX w.

PODKOWA LEŚNA

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres

ul. Gołębia 1A

kod pocztowy: **05-807**

nr ewidencji działki: **1/1 (obr. 2)**

5. Przynależność administracyjna

Województwo: **MAZOWIECKIE**

Powiat: **GRODZISKI**

Gmina: **PODKOWA LEŚNA**

6. Formy ochrony

**MPZP Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna:
Uchwała nr 84/XIX/08 Rady Miasta
Podkowy Leśnej
z dnia 26 czerwca 2008 r.**

**Rejestr zabytków:
Nr 1218 z 12.01.1983 r.
oraz z dnia 12.07.1984 r.**

**Obiekt na terenie wpisanym do rejestru
zabytków jako układ urbanistyczny,
zabudowa i zieleń miasta – ogrodu
Podkowa Leśna w granicach
administracyjnych – nr A-1194
z dnia 22.10.1981 r.**

Mapa z zaznaczoną granicą parku wpisane do rejestru zabytków (<https://mapy.zabytek.gov.pl/nid/>). Widok parku od płd., zach. i wsch.

8. Historia, opis i wartości

Stawisko obejmuje obecnie obszar o powierzchni około 17,5 ha. To posiadłość podarowana Annie przez jej ojca – Stanisława Wilhelma Lilpopa, w dniu jej ślubu z Jarosławem Iwaszkiewiczem w 1922 r. Stawisko było nie tylko domem Iwaszkiewiczów, ale również ważnym ośrodkiem życia kulturalnego, miejscem spotkań artystów, zwłaszcza literatów i muzyków. Od początku Stawisko miało charakter majątku ziemskiego, a istotną częścią było gospodarstwo rolne. Park był skromny, posiadał cechy naturalnego. W latach 60-tych. Stawisko podzieliła droga Warszawa – Skierniewice. Natomiast po śmierci Iwaszkiewiczów, na mocy testamentu, park wraz z domem stał się własnością Ministerstwa Kultury z przeznaczeniem na muzeum, którą to funkcję posiadłość pełni do dziś.

Stawiskiem zawsze kierował zarządca, a sam Iwaszkiewicz traktował ogrodnictwo jako hobby. Wokół domu zawsze było dużo kwiatów – jednorocznych i wieloletnich, klombów z róż, bzów i jaśminów. W sąsiedztwie domu rosła wciąż posadzone przed laty brzozy i topole. Zagospodarowanie pozostałych części parku pozostawiane było naturze. Niegdyś występowało bogactwo gatunków, niemniej z powodu osuszania gruntów i obniżania się wód gruntowych, flora i fauna ubożeje. Po wojnie gospodarstwo wraz z ogrodem i parkiem podupadało, kwiaty znikły, a ścieżki zarastały.

Kompozycję układu przestrzennego Stawiska oparto na głównej osi wyznaczonej przez aleję lipową przechodzącą w mniej formalną aleję świerkową o leśnym charakterze. Oś wieńczył owalny podjazd przed dworkiem, a stamtąd rozpościerał się szeroki widok na pastwiska, zagajniki i zadrzewienia na groblach. Złączenie alei lipowej ze świerkową przecinała poprzeczna oś wyznaczona przez drogę. Dwie boczne osie poprzeczne wyznaczały: aleja akacyjowa i droga, wzdłuż której rosły drzewa i krzewy owocowe. Na terenie Stawiska były ogrody warzywne w regularnych kwaterach, a także sady, grupy drzew i drzew oraz szeroka tafla wody. Prawdopodobnie istniały ścieżki parkowe o krajobrazowym charakterze. Część kompozycji utrzymana była zatem w układzie geometrycznym (kwaterowym), a w części półn. i półd. układ miał swobodny, krajobrazowy charakter. Całość natomiast wtapiała się w leśny charakter okolicy. Autor założenia nie jest znany.

Stawisko utraciło kompozycję w chwili przecięcia obszaru drogą. Następnie tereny wzdłuż wsch. granicy przeznaczono na działki budowlane. Przez lata brakowało funduszy na utrzymywanie i pielęgnowanie parku. Widokom przeszkodził też młodnik sosnowy posadzony w sąsiedztwie domu. Tereny niegdyś uprawiane, utrzymywane są w charakterze łąk lub zarastających nieużytków. Wątlej roślinności nie służy uboga gleba. Znaczny obszar Stawiska położony jest na gruntach leśnych.

Bibliografia:

- J. Kubiak, K. Rudziński. *Podkowa Leśna. Studium historyczno-urbanistyczne wykonane na zlecenie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków m. st. Warszawy*, Warszawa 1983.
- B. Nowicka. *Dzieje Stawiska, w: Podkowa Leśna i Stawisko. Szkice z dziejów*, Podkowa Leśna 2000.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania: dobry

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

Judyta Nawrot-Bukowiec
RELIKT Pracownia Archeologiczna
Listopad 2019 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)